

Slovo k povzbuzení na pondělí 15. března 2021, na pondělí po 4. neděli postní
Biblická čtení: Iz 65,17-21; Ž 30; Jan 4,43-54

Milé sestry, milí bratři,

v dnešním prvním čtení z knihy proroka Izaiáše slyšíme část krásné vize stvoření nových nebes a nové země a nastolení mesiánského království: «Hle, utvořím nová nebesa a novou zemi... V jásot přetvořím Jeruzalém a lid jeho v radost... Neuslyším v něm hlas pláče nebo křiku... Vystavějí si domy a budou v nich bydlet, vysadí vinice a budou jíst jejich plody».

Již v rámci starozákonního výkladu (asi) nebylo úplně jasné, jak přesně tuto krásnou vizi číst; zda se tím myslí jen spíše nastolení mesiánské vlády ještě zde na zemi, v židovské apokalyptice pak především ve smyslu oné (několika) tisícileté mesiánské doby, anebo zda je to obraz spíše jen eschatologický, obraz nebe, obraz toho, co nastane na konci světa, až přijde Mesiáš definitivně. V každém případě je to proroctví, které zaznívá v době babylónského vyhnanství (je ze 65. kapitoly Izaiáše, tedy z té části prorocké knihy, jejímž autorem již není historický prorok Izaiáš žijící v polovině 8. století př. Kr., ale jiný prorok prorokující pod jeho jménem a jeho stylem začátkem vyhnanství v první polovině 6. století př. Kr.; zpravidla bývá tento autor závěrečné části prorocké knihy nazýván jako Tritoizaiáš, „Třetí Izaiáš“). První posluchači jeho proroctví, judští vyhnanci v Babylónii, je tak četli také, anebo spíše především jako zaslíbení (brzkého) návratu domů.

Už starozákonní výklad tak otevřel, nastínil některé základní směry, jak se proroctví můžeme snažit porozumět i v rámci křesťanské četby, tedy s vírou, že jeho naplněním je v každém případě Pán Ježíš.

Nejprve tedy můžeme Izaiášova prorocká slova číst eschatologicky, tedy jako obraz nebe, nebeského Božího království, toho, do kterého budou po smrti přeneseny duše spravedlivých a všech těch, jež toho budou Božím milosrdenstvím shledány hodny, a které bude v plnosti nastoleno po Kristově druhém příchodu.

V rámci apokalyptické četby můžeme prorocké zaslíbení také číst také jako obraz onoho tajemného mesiánského království, které – zejména v návaznosti na tajemný obraz z 20. kapitoly Janova Zjevení – bude nastoleno (na tisíc let?) ještě na této zemi před Kristovým druhým příchodem. V takové interpretaci musíme být ale opravdu velmi opatrní a měli bychom být spíše zdrženliví, už s ohledem na to, jaké různé až roztodivné podoby dostala v dějinách.

Další možností četby je vidět v Izaiášových slovech obraz církve. Její společenství, jak říká již leckterý starý církevní otec, by mělo být «rájem na této zemi» (což je zrovna krásná vize svatého Ireneje). Církev by měla být jakoby předchutí ráje. Jako «shromáždění Pánovo» (*ekklésia Kyriaké*) je totiž nejen společenstvím lidí kolem Krista, který je právě skrze službu církve, skrze její Tradici (*parathéké, paradosis*) – hlásání evangelia, slavení liturgie a žité společenství – na zemi stále tajemně a jedinečně přítomen, ale zároveň by měla být i společenstvím lidí Kristovou milostí již proměněných a tedy se podle toho také chovajících.

A poslední a možná (zvláště v každé těžké době) nejdůležitější rovina výkladu je osobní, duchovní a mystická. Prorocká slova jsou určitě i obrazem toho, co člověk může a má prožít ve svém srdci, když se v životě skutečně potká s Kristem; když je mu odpuštěno, když se svým srdcem obrátí k Bohu, vrátí se tak domů, když je v jeho vlastním životě nastolena Kristova dobrá vláda: kousek nebe. Cosi z něj pak by měl zakusit i každý další, kdo se s takto proměněným člověkem potká.

Všechny tyto výkladové cesty mají své opodstatnění a jsou tak snad i legitimní. Jsou i důležité, protože jsou povzbuzením v následování Pána Ježíše. A zvláště v dobách těžkých potřebujeme povzbuzení, kde hledat onen tak potřebný kousek nebe:

Nejprve tedy v pohledu na věčnost, což není utopií ani útekem od reality (nelegitimní marxistickou „nadstavbou“), ale jednou ze základních pravd naší víry. Není jen časnost, ale je

prostě i věčnost, není jen smrt, ale i nesmrtelnost; to je základní náboženská kategorie, naděje stará jak náboženství a tedy i lidstvo samo. Naděje právě Kristovým zmrtvýchvstáním potvrzená. «Kristus vstal z mrtvých a my jsme ho potkali» je úplně nejstarší „větou“ celého sepsání evangelia.

S tímto pohledem do věčnosti může splynout i případné očekávání nějakého i dějinného naplnění tajemné vize Apokalypsy: «Tu jsem viděl, jak z nebe sestupuje anděl, který má v ruce klíč od propasti a veliký řetěz. Zmocnil se draka, toho dávného hada, toho ďábla a satana, na tisíc let jej spoutal, uvrhl do propasti, uzamkl ji a zapečetil, aby již nemohl klamat národy, dokud se nedovrší těch tisíc let».

Ekleziální rozměr výkladu, že (také) Kristova církev by měla být tímto kouskem nebe na zemi, je sice teologicky zcela pravdivý. Nicméně se zdá, že kvůli naší slabosti v mezilidském rozměru, v rozměru společenství, jehož vztahy by připomínaly nebe, příliš často nefunguje; to bohužel zakouší a ví každý z nás, kdo žije v církvi a sám je její součástí, a tak má i na časté praktické nefunkčnosti pravdivého obrazu «obce Boží» (*civitas Dei*) v rámci mezilidských vztahů svůj neblahý podíl. Přesto je dobré vidět i to dobré a svaté mezi křesťany, které reálně je a funguje, i když někdy mnohem nenápadněji než to nedobré a skandální. Proto je třeba se snažit ke kousku nebe v církvi svým podílem aspoň nějak přispět, anebo aspoň nedělat ze společenství církve kousek pekla. V každém případě církev ale je, vždy byla a až do konce světa bude předně shromáždění kolem Pána Ježíše, který je v její bohoslužbě, v hlásání Božího slova a principiálně i ve společenství reálně přítomen. A proto je-li v církvi takto nalezen Kristus, je vždy s ním nalezen kousek nebe.

A tím se dostáváme k poslední rovině výkladu, oné osobní, mystické, duchovní. Jan Ámos Komenský měl v tomto smyslu určitě část pravdy, když (mystickým) putováním světem dospěl k závěru, že mimo sebe nakonec nalezneme (často) jen «labyrint světa», zatímco ráj nalezneme (jen) ve svém srdci, v «ráji srdce»...